

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบ
: กรณีศึกษา นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Factors Influencing the Responsible Use of Generative AI: A Case Study of
Undergraduate Students in Bangkok and the Metropolitan Area

พิมพนารา ฟุตามุระ¹ วสินี หนูนักดี²
Phimnara Futamura, Wasinee Noonpakdee

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 410 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีระดับความรู้และความเข้าใจ AI ทักษะคิด และความตระหนักรู้ด้านความเสี่ยงและจริยธรรม รวมถึงพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยทั้งสามด้านสามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวได้ร้อยละ 81.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ทั้งนี้ปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรมมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือทักษะคิด และความรู้และความเข้าใจ AI ตามลำดับ

โดยสรุป การส่งเสริมการใช้ Generative AI ในระดับอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ ทักษะคิด และจริยธรรมควบคู่กัน โดยเฉพาะการเสริมสร้างความตระหนักรู้ด้านความเสี่ยงและจริยธรรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีวิจารณญาณและสอดคล้องกับหลักจริยธรรมทางวิชาการ

คำสำคัญ (Keywords): ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์; ความเสี่ยงและจริยธรรม; นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

Abstract

This study aimed to examine the factors influencing responsible Generative AI usage behavior among undergraduate students. A quantitative research design was employed, with a sample of 410 students from higher education institutions in Bangkok and its surrounding areas. Data were collected using a questionnaire and analyzed using descriptive and inferential statistics, including multiple regression analysis.

The findings revealed that students demonstrated high levels of AI literacy, positive attitudes toward Generative AI, and strong awareness of risks and ethical considerations.

Received: 2026-03-29 Revised: 2026-05-13 Accepted: 2026-05-16

¹ นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา สาขาวิชาการแปรรูปธุรกิจทางดิจิทัล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Master's Student in Digital Business Transformation, College of Innovation, Thammasat University. E-mail: Phimnara.fut@dome.tu.ac.th

² อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา สาขาวิชาการแปรรูปทางดิจิทัลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Lecturer in Digital Transformation, College of Innovation, Thammasat University. E-mail: wasinee@citu.tu.ac.th

Responsible usage behavior was also found to be at a high level. The results of the multiple regression analysis indicated that the three factors collectively explained 81.0% of the variance in responsible Generative AI usage behavior, with statistical significance ($p < .001$). Among these factors, risk and ethical awareness had the strongest influence, followed by attitude, and AI literacy and understanding, respectively.

In conclusion, promoting the responsible use of Generative AI in higher education should emphasize not only knowledge and attitudes but also ethical awareness. In particular, fostering students' awareness of risks and ethical considerations is essential to ensure that they use AI technologies critically and in accordance with academic integrity.

Keywords: Generative AI; Risk and Ethical Awareness; Higher Education Students

บทนำ (Introduction)

ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) เป็นเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสร้างเนื้อหาใหม่ เช่น ข้อความ รูปภาพ หรือข้อมูลเชิงวิเคราะห์ได้อย่างอัตโนมัติ และกำลังมีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในภาคการศึกษา เนื่องจากสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล และการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยระบุว่า Generative AI มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล การพัฒนาทักษะการเขียน และการคิดขั้นสูงของผู้เรียน (ธรรมทัศน์ สิงห์กา และพรสุข ตันตระกูลโรจน์, 2568: 185-197) อีกทั้งยังถูกนำมาใช้ในระดับอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการประเมินผล การคาดการณ์ผลการเรียน และการเรียนรู้แบบปรับตามบุคคล (Zawacki-Richter et al., 2019; ผู้วิจัยแปล)

อย่างไรก็ตาม แม้ Generative AI จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ แต่การใช้งานที่ขาดความระมัดระวังอาจก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น การพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป การใช้ข้อมูลที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ การละเมิดจริยธรรมทางวิชาการ และการคัดลอกผลงานโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้และความซื่อสัตย์ทางวิชาการของผู้เรียน โดย UNESCO (2021; ผู้วิจัยแปล) ได้เน้นย้ำว่าการใช้ AI ในการศึกษาควรอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม

ด้วยเหตุนี้ แนวคิดความรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเข้าใจ ประเมิน และใช้ AI ได้อย่างเหมาะสม (Long & Magerko, 2020; ผู้วิจัยแปล) รวมถึงแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยีที่อธิบายว่าการรับรู้และทัศนคติของผู้ใช้มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (Venkatesh et al., 2003; ผู้วิจัยแปล) จึงนำไปสู่ความจำเป็นในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบในบริบทของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

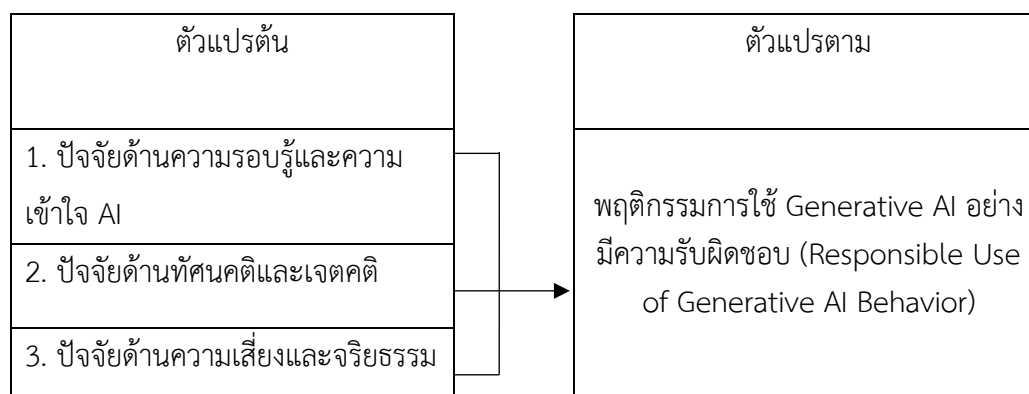
วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง (Generative AI) อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษา โดยอ้างอิงแนวคิดด้าน AI Literacy และแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี ซึ่งอธิบายว่าพฤติกรรมการใช้งานขึ้นอยู่กับความรู้ ความเชื่อ และทัศนคติของผู้ใช้ (Venkatesh et al., 2003; ผู้วิจัยแปล) รวมถึงแนวทางด้านจริยธรรมในการใช้ AI ที่เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคม (UNESCO, 2021; ผู้วิจัยแปล)

ตัวแปรต้นประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความรอบรู้และความเข้าใจ AI ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของผู้ใช้ในการเข้าใจการทำงานและข้อจำกัดของเทคโนโลยี (2) ทัศนคติและเจตคติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อและการยอมรับการใช้งาน AI และ (3) ความเสี่ยงและจริยธรรม ซึ่งครอบคลุมการรับรู้ถึงความถูกต้องของข้อมูล ความเสี่ยง และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ (นพรุจ นาคบุรี และอุณเรื่อน เล็กน้อย, 2568: 319-340) โดยปัจจัยทั้งสามด้านนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมการใช้งาน AI ตัวแปรตามคือ พฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งหมายถึงการใช้งานเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีจริยธรรม โปร่งใส และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวมถึงการคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคม (ธรรมทัศน์ สิงห์กา และพรสุข ตันตระกูลโรจน์, 2568: 185-197)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดให้ปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจ AI ทัศนคติและเจตคติ และความเสี่ยงและจริยธรรม เป็นตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม สอดคล้องกับหลักวิชาการ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมในบริบททางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดตัวแปรต้น 3 ด้าน ได้แก่ ความรอบรู้และความเข้าใจ AI ทัศนคติ

และความเสี่ยงและจริยธรรม อ้างอิงจากกรอบงานวิจัยก่อนหน้านี้ และตัวแปรตามคือพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบ

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้กำหนดประชากรเป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ซึ่งมีจำนวนประชากรเป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ในหลายสถาบันการศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 385 คน และเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจริงจำนวน 410 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) ผ่านการแจกแบบสอบถามออนไลน์ไปยังนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และขอความร่วมมือให้นักศึกษาช่วยส่งต่อแบบสอบถามไปยังเพื่อนหรือรุ่นน้องภายในสถาบันและต่างสถาบัน ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์และเครือข่ายนักศึกษา เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้หลากหลายมากขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ต้องเป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเคยมีประสบการณ์ในการใช้ Generative AI เพื่อการเรียนรู้หรือการทำงานทางวิชาการอย่างน้อยหนึ่งครั้ง จึงจะสามารถตอบแบบสอบถามได้ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสะท้อนพฤติกรรมการใช้ Generative AI ของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมาก และเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาและเทคโนโลยีของประเทศ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสเข้าถึงและใช้งาน Generative AI ในการเรียนรู้ได้อย่างแพร่หลาย

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ธันวาคม 2568-กุมภาพันธ์ 2569

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบต่อนักศึกษาระดับอุดมศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด และกำหนดมาตราส่วนการวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบเพียง 1 คำตอบในแต่ละข้อ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกผู้ตอบที่เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเคยมีประสบการณ์ในการใช้ Generative AI เพื่อการเรียนรู้หรือการทำงานทางวิชาการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี และความถี่ในการใช้งาน Generative AI

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ Generative AI ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจ AI ปัจจัยด้านทัศนคติและเจตคติ และปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรม

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

มาตราส่วนการวัดในส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ใช้มาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ โดยกำหนดระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ก่อนนำไปใช้จริง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เพื่อให้เครื่องมือวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านแบบสอบถามออนไลน์กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 410 คน เป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) ผ่านการเผยแพร่แบบสอบถามออนไลน์และการส่งต่อผ่านเครือข่ายนักศึกษา เพื่อคัดเลือกผู้ที่เคยใช้ Generative AI เพื่อการเรียนรู้หรือการทำงานทางวิชาการอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ใช้เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่าปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจ AI ทัศนคติ และความเสี่ยงและจริยธรรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 410 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 242 คน (ร้อยละ 59.00) ระดับชั้นปีการศึกษา ปี 1 จำนวน 160 คน (ร้อยละ 39.00) และความถี่ในการใช้ Generative AI สัปดาห์ละหลายครั้ง จำนวน 226 คน (ร้อยละ 55.10)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ Generative AI

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจ AI (AI Literacy and Understanding)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ฉันเข้าใจว่า AI ทำงานโดยการเรียนรู้จากข้อมูลเป็นจำนวนมาก	4.29	0.58	เห็นด้วยมาก
2. ฉันสามารถอธิบายได้ว่า Generative AI เช่น ChatGPT หรือ Gemini มีประโยชน์ต่อการเรียนอย่างไร	3.84	0.72	เห็นด้วยมาก
3. ฉันสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่าง AI กับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทั่วไปได้	3.74	0.67	เห็นด้วยมาก
4. ฉันเข้าใจถึงข้อจำกัดของ AI ในการสร้างข้อมูลทางวิชาการ เช่น ข้อมูลอ้างอิงหรือข้อเท็จจริง	3.91	0.67	เห็นด้วยมาก
5. ฉันมีความเข้าใจว่าการรู้เท่าทัน Generative AI ช่วยให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย	3.95	0.70	เห็นด้วยมาก
6. ฉันรู้ว่า Generative AI ไม่ได้คิดเอง แต่สร้างคำตอบจากข้อมูลที่เคยใส่เข้าไปในแชต	3.82	0.75	เห็นด้วยมาก
7. ฉันเข้าใจว่า Generative AI ไม่ได้มีความคิดหรือเจตนาเหมือนมนุษย์ แต่ตอบสนองตามรูปแบบข้อมูล	3.93	0.65	เห็นด้วยมาก
8. ฉันเข้าใจว่า AI สามารถช่วยอธิบายหรือยกตัวอย่างเนื้อหาที่ยากได้ แต่ไม่สามารถแทนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้	3.90	0.68	เห็นด้วยมาก
9. ฉันรู้ว่า AI สามารถสะท้อนอคติจากข้อมูลที่ระบบเรียนรู้มาได้	3.84	0.71	เห็นด้วยมาก
10. ฉันสามารถอธิบายได้ในระดับหนึ่งว่าเหตุใด Generative AI จึงสามารถสร้างข้อความหรือเนื้อหาได้	3.95	0.68	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ AI อยู่ในระดับสูงทุกข้อ (3.74–4.29) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ความเข้าใจว่า AI ทำงานจากการเรียนรู้ข้อมูลจำนวนมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.29) รองลงมาคือ ความเข้าใจว่า Generative AI ช่วยให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย และความสามารถในการอธิบายได้ในระดับหนึ่งว่าเหตุใด Generative AI จึงสามารถสร้างข้อความหรือเนื้อหาได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความสามารถในการอธิบายความแตกต่างระหว่าง AI กับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 3.74)

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านทัศนคติและเจตคติ (Attitude and Disposition toward Generative AI)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ฉันมองว่า AI ช่วยให้การเรียนในมหาวิทยาลัยได้ดีขึ้น	4.19	0.57	เห็นด้วยมาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
2. ฉันรู้สึกเปิดใจและพร้อมที่จะเรียนรู้วิธีใช้ Generative AI เพื่อสนับสนุนการศึกษา	3.89	0.72	เห็นด้วยมาก
3. ฉันเชื่อว่าการใช้ AI อย่างมีจริยธรรมสามารถอยู่ร่วมกับการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยได้	3.72	0.67	เห็นด้วยมาก
4. ฉันเห็นว่าอาจารย์ควรแนะนำวิธีใช้ AI ในการทำรายงานหรือการบ้านอย่างเหมาะสม	3.89	0.68	เห็นด้วยมาก
5. ฉันคิดว่ามหาวิทยาลัยควรมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ Generative AI ในการเรียน	3.95	0.67	เห็นด้วยมาก
6. ฉันเชื่อว่า Generative AI สามารถช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.78	0.71	เห็นด้วยมาก
7. ฉันรู้สึกว่าการเรียนรู้วิธีใช้ Generative AI เป็นสิ่งที่นักศึกษาในยุคนี้ควรทำ	3.95	0.67	เห็นด้วยมาก
8. ฉันเห็นว่าการใช้ AI อย่างเหมาะสมเป็นทักษะที่ช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับโลกการทำงานในอนาคต	3.89	0.66	เห็นด้วยมาก
9. ฉันเชื่อว่าการใช้ AI ในมหาวิทยาลัยควรอยู่ภายใต้การดูแลและแนวทางของอาจารย์	3.92	0.67	เห็นด้วยมาก
10. ฉันรู้สึกมั่นใจว่า AI จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาได้	3.91	0.71	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติและเจตคติต่อการใช้ Generative AI อยู่ในระดับสูงทุกข้อ (3.72-4.19) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มุมมองว่า AI ช่วยให้การเรียนในมหาวิทยาลัยดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 4.19) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยควรมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ Generative AI ในการเรียน และการเรียนรู้การใช้ Generative AI เป็นสิ่งที่นักศึกษาในยุคนี้ควรทำ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความเชื่อว่าการใช้ AI อย่างมีจริยธรรมสามารถอยู่ร่วมกับการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.72)

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรม (Risk and Ethical Awareness)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1.ฉันตระหนักว่า Generative AI อาจสร้างข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่มีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้	4.21	0.51	เห็นด้วยมาก
2.ฉันเห็นว่าการใช้ AI เพื่อให้ทำงานหรือรายงานแทนตนเองเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมทางจริยธรรม	3.90	0.65	เห็นด้วยมาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
3.ฉันคิดว่าการไม่อ้างอิงว่าได้ใช้ Generative AI ในงานวิชาการถือเป็นการละเมิดจรรยาบรรณทางวิชาการ	3.73	0.70	เห็นด้วยมาก
4.ฉันเชื่อว่ามหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายและข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ Generative AI เพื่อป้องกันการลอกเลียนผลงาน	3.90	0.66	เห็นด้วยมาก
5.ฉันตระหนักว่าการใช้ข้อมูลจาก Generative AI โดยไม่ตรวจสอบอาจส่งผลเสียต่อคุณภาพของการเรียนรู้	3.93	0.65	เห็นด้วยมาก
6.ฉันตระหนักว่า Generative AI อาจนำเสนอเนื้อหาที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นได้	3.78	0.72	เห็นด้วยมาก
7.ฉันเห็นว่าผู้ใช้ควรรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้ Generative AI	3.94	0.64	เห็นด้วยมาก
8.ฉันเชื่อว่าการให้ AI เขียนเนื้อหาแทนนักศึกษาโดยไม่อ้างอิงเป็นการทุจริตทางวิชาการ	3.90	0.66	เห็นด้วยมาก
9.ฉันเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรสอนเรื่องจริยธรรมในการใช้ AI ในหลักสูตรการเรียน	3.89	0.66	เห็นด้วยมาก
10.ฉันตระหนักว่าการใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของผู้เรียน ครู และสถาบันการศึกษา	4.01	0.62	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรมอยู่ในระดับสูงทุกข้อ (3.73–4.21) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตระหนักว่า Generative AI อาจสร้างข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่มีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ (ค่าเฉลี่ย = 4.21) รองลงมาคือ การตระหนักว่าการใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของผู้เรียน ครู และสถาบันการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.01) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความเห็นว่าการไม่อ้างอิงการใช้ Generative AI ในงานวิชาการถือเป็นการละเมิดจรรยาบรรณทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.73)

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1.ฉันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จาก Generative AI ก่อนนำไปใช้ในการทำรายงานหรือการบ้าน	4.25	0.60	เห็นด้วยมาก
2.ฉันไม่คัดลอกคำตอบจาก AI มาใช้ทันที แต่จะอ่านและวิเคราะห์คำตอบของ AI อย่างรอบคอบก่อน	3.91	0.76	เห็นด้วยมาก
3.ฉันระบุแหล่งที่มาหรือแจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อมีการใช้ Generative AI ช่วยในการทำงานทางวิชาการ	3.74	0.62	เห็นด้วยมาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
4.ฉันรายงานหรือแจ้งให้เพื่อนร่วมกลุ่มทราบเมื่อมีการใช้ Generative AI ในงานกลุ่มทางวิชาการ	3.79	0.69	เห็นด้วยมาก
5.ฉันใช้ Generative AI เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดหลายมุมมองก่อนสรุปเนื้อหาด้วยตนเอง	3.92	0.71	เห็นด้วยมาก
6.ฉันใช้ Generative AI เพื่อช่วยในการคิด วิเคราะห์ และสรุปแนวทางในการทำรายงาน มากกว่าการใช้ให้ระบบเขียนรายงานทั้งหมดแทน	3.81	0.74	เห็นด้วยมาก
7.ฉันใช้ Generative AI เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจและพัฒนาความคิดของตนเอง มากกว่าการนำผลลัพธ์จาก AI มาใช้โดยตรงโดยไม่ปรับแก้	3.95	0.70	เห็นด้วยมาก
8.ฉันพยายามใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตนเองในเชิงสร้างสรรค์ เช่น การหาข้อมูลเพิ่มเติมหรืออธิบายแนวคิดที่ไม่เข้าใจ	3.91	0.68	เห็นด้วยมาก
9.ฉันอ่านและทำความเข้าใจนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการใช้ Generative AI ในการเรียนและการทำงานวิชาการ (หากมีการกำหนดไว้)	3.93	0.70	เห็นด้วยมาก
10.หากมหาวิทยาลัยกำหนดแนวทางหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ Generative AI ฉันจะปฏิบัติตามแนวทางหรือข้อบังคับดังกล่าว	4.06	0.59	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า พฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงทุกข้อ (3.74–4.25) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จาก Generative AI ก่อนนำไปใช้ในการทำรายงานหรือการบ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.25) รองลงมาคือ การปฏิบัติตามแนวทางหรือข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการใช้ Generative AI (ค่าเฉลี่ย = 4.06) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การระบุแหล่งที่มาหรือแจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อมีการใช้ Generative AI ช่วยในการทำงานทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.74)

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Standardized Coefficients)

ตัวแปร	Sig.	B	Std. Error	t	Standardized Coefficients Beta (β)
ปัจจัยด้านทัศนคติและเจตคติ	.000	0.248	0.053	4.642	0.251
ปัจจัยด้านความรู้และความ	.000	0.212	0.055	3.830	0.208
ปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรม	.000	0.501	0.057	8.752	0.473

จากตารางที่ 5 ปัจจัยด้านทัศนคติและเจตคติ, ปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจ AI และปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรม มีค่า $p < 0.01$ ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ .05 แสดงให้เห็นว่าทั้ง 3 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Standardized Coefficients) พบว่า ปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรมมีอิทธิพลสูงที่สุด ($\beta = 0.473$) รองลงมาคือด้านทัศนคติ ($\beta = 0.251$) และด้านความรู้และความเข้าใจ AI ($\beta = 0.208$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจ AI ทัศนคติ และความเสี่ยงและจริยธรรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 81.0

ผลการวิจัยด้านความรู้และความเข้าใจ AI พบว่า นักศึกษาที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานข้อจำกัด และการตรวจสอบข้อมูลจาก AI จะมีแนวโน้มใช้งาน AI อย่างเหมาะสมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด AI Literacy ของ Long และ Magerko (2020; ผู้วิจัยแปล) และงานของ ธรรมทัศน์ สิงหา และพรสุข ตันตระกูลโรจน์ (2568: 185-197) ที่ชี้ว่า ความรู้เกี่ยวกับ AI ช่วยส่งเสริมการใช้งานอย่างมีวิจารณญาณในบริบทการศึกษา

ด้านทัศนคติ พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อ Generative AI มักใช้ AI เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ มากกว่าการพึ่งพาเพื่อทดแทนการทำงานทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ajzen (1991; ผู้วิจัยแปล), Davis (1989; ผู้วิจัยแปล) และ Venkatesh et al. (2003; ผู้วิจัยแปล) ที่อธิบายว่าทัศนคติและการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน รวมถึงสอดคล้องกับงานของ Zawacki-Richter et al. (2019; ผู้วิจัยแปล) ที่พบว่า AI สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับด้านความเสี่ยงและจริยธรรม พบว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า การตระหนักถึงความถูกต้องของข้อมูล การอ้างอิงแหล่งที่มา และจริยธรรมทางวิชาการ มีส่วนสำคัญต่อการใช้ AI อย่างรับผิดชอบ สอดคล้องกับ UNESCO (2021; ผู้วิจัยแปล) และงานของ นพรุจ นาควรี และอุ้นเรือนเล็กน้อย (2568) ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมในบริบททางการศึกษา

โดยสรุป พฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษาขึ้นอยู่กับทั้งความรู้ ทัศนคติ และการตระหนักรู้ด้านจริยธรรมร่วมกัน โดยเฉพาะด้านความเสี่ยงและจริยธรรมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการกำหนดรูปแบบการใช้ AI ในบริบททางการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ด้าน AI เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการบูรณาการของ 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความรู้และความเข้าใจ AI ทัศนคติ และความเสี่ยงและจริยธรรม โดยเฉพาะด้านความเสี่ยงและจริยธรรมซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากที่สุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริมการใช้ Generative AI ในบริบทการศึกษา ควรมุ่งพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะคิด และการตระหนักรู้ด้านจริยธรรมควบคู่กัน ไม่ใช่มุ่งเน้นเพียงทักษะการใช้งานเทคโนโลยีเท่านั้น เนื่องจากผู้เรียนที่มีความตระหนักรู้ด้านจริยธรรม จะสามารถใช้ AI ได้อย่างมีวิจารณญาณ เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักวิชาการมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า “จริยธรรมในการใช้ AI” ควรถูกพัฒนาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ควบคู่กับการสร้าง AI Literacy และทัศนคติที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการใช้ Generative AI อย่างสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านความเสี่ยงและจริยธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI อย่างมีความรับผิดชอบมากที่สุด รองลงมาคือทัศนคติ และความรอบรู้และความเข้าใจ AI สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมควบคู่กับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับ AI โดยบูรณาการเนื้อหาการใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบในรายวิชา หรือจัดกิจกรรมอบรมเพิ่มเติม รวมถึงกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น การอ้างอิงแหล่งที่มา การเปิดเผยการใช้ AI และการป้องกันการลอกเลียนผลงาน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมทางวิชาการ นอกจากนี้ ผู้สอนควรมีบทบาทในการแนะนำและกำกับการใช้ AI โดยเน้นการใช้เพื่อสนับสนุนการคิด วิเคราะห์ และการเรียนรู้ มากกว่าการใช้แทนการทำงานทั้งหมด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้จำกัดอยู่ในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การวิจัยในอนาคตควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังพื้นที่อื่น หรือเปรียบเทียบระหว่างสถาบัน เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของข้อมูล รวมทั้งศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ Generative AI เช่น นโยบายของสถาบัน หรือประสบการณ์การใช้งานของผู้เรียน นอกจากนี้ อาจใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- นพรุจ นาคบุรี และ อุ่นเรือน เล็กน้อย. (2568). การใช้ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง (Generative AI) อย่างมีจริยธรรมในการทำวิจัยและการเขียนทางวิชาการเพื่อการตีพิมพ์ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิด AI Literacy. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 8(5): 319-340.
- ธรรมทัศน์ สิงห์กา และพรสุข ตันตระกูลโรจน์. (2568). การใช้ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้างเป็นเพื่อนคู่คิดของนักเรียน: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *Journal of Education and Innovation*. 27(4): 185-197.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 50(2): 179-211.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques*. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.

- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. **MIS Quarterly**. 13(3): 319-340.
- Long, D., & Magerko, B. (2020). What is AI literacy? Competencies and design considerations. **Proceedings of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems**. 1-16.
- UNESCO. (2021). **AI and education: Guidance for policy-makers**. UNESCO.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. **MIS Quarterly**. 27(3): 425-478.
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education: Where are the educators? **International Journal of Educational Technology in Higher Education**. 16: 39.